

project. Het moderne project is een kinetische utopie, aldus Sloterdijk. Maar de moderne tijd is onder een 'postmoderne' laag terecht gekomen: 'Misschien is de postmoderne tijd het best zo te herkennen: hij verandert de trotse actieve zinnen van de moderne tijd in passieve zinnen of in onpersoonlijke zinswendingen. Dat verraadt niet alleen een grammaticaal maar ook een ontologisch engagement - het gaat om niets meer en niets minder dan om de mogelijkheid naast daden, producties en afspraken ook lijden, gebeurtenissen en processen in de hedendaagse zin van het "zijn" op te nemen. De moderne tijd heeft ons overvoerd met handelingstheorieën - van het lijden wist hij alleen maar te vertellen dat het als motor van handelingen "gebruikt" kan worden. Maar wat zou het betekenen als in de talloze culturele aanzetten tot postmodernismen zich nu de noodzaak aankondigde een gepassioneerd bewustzijn van menselijke eindigheid te ontwikkelen, een bewustzijn van tweede passiviteit, die alleen aan de achterkant van het project moderne tijd gevormd kan worden? Wat betekent vanuit een tweede passiviteit de historisch bewogen wereld?'

NOTITIES APRIL-MEI 1999

Iedere analyse van geweld stoot op de harde kern van een mimetisch exces. De zender TV5 wist te melden dat de Servische televisie de film 'Apocalypse Now' had uitgezonden. De bedoeling was overduidelijk: de onverantwoorde en agressieve imperialistische politiek van de Verenigde Staten aanklagen. Of de film daarvoor geschikt is, laat ik hier in het midden. Wel maakt hij iets anders duidelijk over wat er aan de hand is in het militaire conflict op de Balkan. In 'Apocalypse Now' krijgt een officier de geheime opdracht een einde te maken aan de terreur van een Amerikaanse generaal die zich in de oerwouden van Viëtnam heeft teruggetrokken en daar, zonder enige verantwoording af te leggen aan het militaire opperbevel, een gruwelijke privé-oorlog voert. De zoektocht door het woud wordt een afdaling in de nacht van het geweld, in het hart van de duisternis. Duidelijk wordt dat in iedere oorlog een andere oorlog woedt, een oorlog die door niets of niemand gecontroleerd wordt. De officiële legerleiding en de krankzinnige generaal in het oerwoud staan niet tegenover elkaar als een rechtvaardig en binnen de perken gehouden geweld aan de ene kant en een onaanvaardbare en zinloze wreedheid aan de andere kant. Iedere oorlog wordt getekend door een gewelddadig en oncontroleerbaar exces.

TRAINING FOCUS WAS DISCIPLINE, WEAPONS, EXPLOSIVES, CLOSE COMBAT AND TACTICS. 6. PRINCIPAL AI

RWANDA 1994

RWANDA 1994

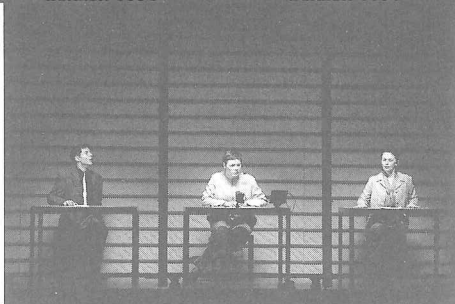
RWANDA 1994

RWANDA 1994

RWANDA 1994

RWANDA 1994

RWANDA 1994

PIEMME: In het hele werkproces heeft de tegenstelling tussen het documentaire en de fictie een belangrijke rol gespeeld. Het is zoals Marie-France heeft gezegd: we moesten het probleem van de informatie oplossen vooraleer we de fictie te voorschijn konden laten komen. Ik heb die vraag als een verschrikking ervaren: hoe kan je fictie schrijven als Yolande net de waarheid - tussen aanhalingstekens - heeft verteld? Hoe kan je aan de hand van theaterpersonages een verhaal vertellen als eender welk televisiebeeld van de geno- >>

DA 1994

RWANDA 1994

RWANDA 1994

RWANDA 1994

RWANDA 1994

RWANDA 1994

RWANDA 1994

KILLING OF INNOCENT PERSONS. HE ALSO STATED THAT HE BELIEVES THE PRESIDENT DOES NOT HAVE FULL

Bosnië-Herzegovina) rekenen - leveren ongeveer hetzelfde beeld op. Deze cijfers tonen aan dat de drie gemeenschappen het slachtoffer zijn geweest van etnische zuiveringen en genocide, zij het niet alle drie in dezelfde mate. Ze impliceren ook dat er zich onder de drie strijdende partijen mensen bevinden, die zich aan etnische zuiveringen en genocide hebben schuldig gemaakt - mensen die als oorlogsmisdadigers (zouden moeten) veroordeeld worden. De ene schuld wist natuurlijk de andere niet uit.

Bij de recente gebeurtenissen in Kosovo kan de vraag gesteld worden naar de omvang van de genocide. Tijdens de acties van het UCK en de represailles daartegen van de Servische ordestrejdkrachten in 1998 vielen er in Kosovo ongeveer 2000 doden - militairen en civiele personen. Zoals we al zagen had het Servische militaire optreden vooral de uitschakeling van het UCK op het oog. Op

dat moment was er nog geen sprake van echte etnische zuiveringen en dus ook niet van genocide - al zal de vlucht van vele duizenden Kosovaren voor de Servische nationalistenvolk zeker geen ongewenst bijeffect geweest zijn. Hoe dan ook kunnen de doden niet bestempeld worden als slachtoffers van genocide - zij het natuurlijk wel van een bijzonder brutaal en inhumain militair optreden.

Tijdens de bombardementen in 1999 voerden de Serven volgens NAVO-woordvoerder Shea massale slachtingen uit onder de Kosovaarse bevolking, waarbij cijfers tussen 10.000 en 100.000 slachtoffers genoemd werden. Deze genocide vormde een van de belangrijkste legitimaties van het NAVO-optreden. In de periode tussen het beëindigen van de bombardementen begin juni 1999 en het begin van de winter slaagden forensische teams erin, na onderzoek van een derde van het

aantal massagraven, 2.108 lijken op te graven. In de periode tussen het hervatten van de opgravingen in de lente van 2000 en half augustus zijn daar nog 680 lijken bijgekomen. De som van beide getallen klopt ongeveer met het aantal als gedood of vermist opgegeven personen. Een deel van de lijken is afkomstig van UCK-strijders, die sneuvelden tijdens de verbeterde gevechten tussen de guerrillero's en de Servische ordestrejdkrachten tijdens de NAVO-bombardementen, en kunnen dus niet als slachtoffers van genocide aangerekend worden. Anderen stierven wel als gevolg van de oorlog, maar niet in het kader van genocide. Van nog anderen weet men niet in welke omstandigheden ze om het leven kwamen en welke hun nationaliteit is. De aantallen zijn van die aard dat ook hier weer de indruk ontstaat dat de moorden gebeurden in het kader van de verdrijving van de Kosovaarse bevolking